

ABORDAREA CONSTRUCTIVISTĂ A ÎNVĂȚĂRII: CONFIGURAȚII ACTUALE

THE CONSTRUCTIVIST APPROACH TO LEARNING: CURRENT CONFIGURATIONS

Lilia LAȘCU, dr., lector univ.
UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Lilia LAȘCU, PhD, Univ. Lecturer,
”Ion Creanga” SPU of Chisinau,
ORCID: 0000-0002-2730-7032
lascu.lilia@upsc.md

CZU: 37.022

DOI: 10.46727/c.v2.21-22-03-2024.p156-159

Abstracts. The article highlights theoretical approaches with reference to the phenomenon of learning from a constructivist perspective. The major directions/perspectives – cognitive constructivism and social constructivism – are presented and characterized. The value of constructivist principles that make the learning process more efficient is outlined. Ideas specific to constructivist learning, interpretive and applied perspectives in approaching educational theory and practice are presented.

Keywords: constructivism, scientific knowledge, self-construction, learning, learning paradigm, etc.

Constructivismul este considerat unul dintre cele trei principale paradigme ale învățării contemporane, împreună cu behaviorismul și cognitivismul. Constructivismul este o „*teorie a cunoașterii*” care susține contribuția subiectului cunoscător la constituirea sau „*construirea*” realităților cunoscute [5, p. 55].

Paradigma învățării prin „*construcția cunoașterii*” a apărut în anii 1980-1990, când cercetarea cogniției a trecut de la studiile de laborator și a acordat prioritate contextelor din lumea reală. Cunoștințele stocate în memorie necesită reorganizare, adaptare, transformare, procesare și multe altele pentru a găsi soluții pentru situații-problemă sau probleme din viața reală.

În studiile lui Kant, „*cunoașterea*” provine din experiență, dar nu este întotdeauna derivată din ea. În consecință, *cunoașterea* care provine din experiență este numită „*a posteriori*”, în timp ce cunoașterea care provine independent de experiență este numită „*a priori*”. Autorul afirmă că cunoașterea este formată dintr-o „*materie*”, adică impresiile sensibile care provin din experiență, precum și dintr-o „*formă*”, care presupune ordinea și unitatea pe care facultățile intelectuale le atribuie materiei [5, p.55].

În acest context, *teoria cunoașterii prin experiență* este fundamentul lui J.Dewey pentru constructivism și rolul învățării active și prin descoperire. Autorul nominalizat anterior subliniază că cunoștințele reale sunt dobândite prin *experiența personală*, mai degrabă decât prin receptarea informațiilor despre experiențele altora.

J.Piaget, precizează că „*constructivismul*” este un mod de a cunoaște care vă ajută să vă adaptați la realitate. Prin urmare, fundamentul teoriei constructiviste se bazează pe dezvoltarea cognitivă, o etapă a abilităților cognitive. Acest stadiu are un rol de construcție și implică două procese complementare, *asimilarea* și *acomodarea*, care sunt interiorizări ale cunoașterii ce au

fost construite pe parcursul timpului. Astfel, procesul mental prin care o persoană încorporează noile experiențe în schemele operatorii și în experiența cognitivă proprie se numește *asimilare*. *Acomodarea* este procesul mental prin care o persoană își adaptează schemele anterioare pentru a se adapta noilor circumstanțe și contexte.

În acest context, perspectiva constructivistă asupra învățării se concentrează pe conceptul de „*construcție a cunoașterii*” prin utilizarea resurselor interne ale individului și activismul său în procesul de învățare. În acest caz, se concentrează pe ceea ce se întâmplă în interiorul individului, mai degrabă decât pe ceea ce se întâmplă din exterior asupra subiectului.

Cercetarea constructivismului radical (E. Von. Glasersfeld), constructivismul cognitiv (J. Piaget) și constructivismul social (L.S.Vîgotski) au fost rezultatul unei analize aprofundate a fenomenului constructivismului în învățare.

În cadrul studiului dat, vom examina teoriile constructiviste care sunt reprezentative pentru practica educațională în acest studiu. Acestea includ constructivismul cognitiv (J. Piaget), constructivismul social (L.S.Vîgotski) și dezvoltarea școlii de la Geneva [5, p.57].

Teoria dezvoltării cognitive a lui J. Piaget este baza *constructivismului cognitiv*, care susține că educatorii trebuie să-și „construiască” propria cunoaștere prin experiență, procesând activ informații prin minte și experimentând experiențe personale directe.

Totodată, teoria stadiilor dezvoltării cognitive, dezvoltată de J. Piaget, a arătat că calitatea și intensitatea învățării sunt influențate de nivelul dezvoltării inteligenței. În contextul acestei poziționări, cunoștințele „*se construiesc*” printr-o interacțiune continuă a subiectului cu mediul. Acest lucru înseamnă că subiectul folosește activ conceptele și obiectele, atribuie sensuri noi experiențelor, creează noi modalități de a înțelege, construi și interpreta experiența și așa mai departe. Principiul piagetian privind „*rolul activ al subiectului în actul de învățare*” este esențial pentru sistemul de învățământ. El susține că subiectul trebuie să fie implicat activ într-un mediu stimulator cu o gamă largă de activități și materiale, ceea ce creează cele mai bune condiții pentru învățarea prin descoperire.

Bazat pe *zona proximei dezvoltări* a lui L. S. Vîgotski, *constructivismul social* subliniază natura socială a cunoașterii și afirmă că „*cel ce învață*” este atât un gânditor activ, cât și un actor social. L. S. Vîgotski a dezvoltat conceptul de „*învățare activă*” a subiecților, dar se referă la învățarea în grup. Autorul citat anterior susține că subiecții fac parte dintr-o cultură și dintr-un context social, iar specificul culturii determină dezvoltarea lor.

L. S. Vîgotski stabilește modul în care interacțiunea socială joacă un rol în dezvoltarea subiectului. Prin urmare, învățarea poate fi transformată în dezvoltare; Deși procesele învățării nu coincid cu cele ale dezvoltării, ele formează „*zona proximei dezvoltări*” [5, p. 73].

În acest context, dezvoltarea precede învățarea, iar *zona proximei dezvoltări* face legătura dintre cele două procese. Acest fenomen presupune că capacitatea unui subiect de a se descurca singură reprezintă *nivelul actual de dezvoltare*, iar capacitatea sa de a se descurca sub supraveghere din exterior reprezintă *potențialul său de dezvoltare*. Prin urmare, cadrul didactic nu trebuie să aștepte ca copilul să-și dezvolte competențele mentale doar prin acțiunile lor, chiar dacă aceasta poate fi o experiență semnificativă. În procesul de învățare a subiectului, cadrul didactic joacă un rol esențial. Cu toate acestea, această intervenție trebuie efectuată în funcție de *zona proximei dezvoltări* [5, p.78-79].

Reprezentanții constructivismului școlii de la Geneva, susțin ideea că interacțiunea socială creează noi instrumente cognitive pentru subiecți, ceea ce le permite să participe la interacțiuni sociale [3, p.316].

Abordarea constructivismului cognitiv și social se concentrează penar pe ideea că cunoștințele umane sunt construite prin procese active și creatoare în care oamenii experimentează și reflectă asupra experiențelor lor personale și își „*construiesc*” o nouă cunoaștere (s.n).

În pedagogia modernă, *construcția cunoștințelor* revine studentului, subiectului-cunoscător. Aceștia sunt esențiali pentru obținerea acestor rezultate prin munca lor. Or, eforturile de producere a cunoștințelor de acest tip sunt considerate a fi o parte a unui proces mai complex numit *formarea subiectului prin cunoaștere*.

Prin urmare, paradigma constructivistă pune bazele unei înțelegeri a învățării umane în toate complexitățile sale. Cunoașterea nu poate face abstracție de persoana care cunoaște sau învață și de contextul în care se află subiectul, deoarece „construcția învățării” necesită integrarea atât a elementelor cognitive interne, cât și a elementelor cognitive interne ale contextului.

Interpretarea realității, construirea semnificațiilor proprii, structurarea individuală sau în grup, încercări greșite, experiențe autentice, reflecții prin corelare, orientarea proceselor cognitive și multe altele sunt modalități prin care *învățarea* este definită în *perspectiva constructivistă*. Astfel, *învățarea constructivistă* este un proces care evoluează în mod continuu, independent și influențat de mediul social ceea ce înglobează interiorizare și autoreglare a conflictelor cognitive prin experiențele proprii, reflecțiile sau relațiile verbale [4, p. 95].

În această ordine de idei, se ilustrează importanța îndeplinirii unor standarde pentru a îmbunătăți învățarea constructivistă. Principiile pedagogice sunt standarde strategice și operaționale care, atunci când sunt respectate, garantează eficiența activităților planificate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ.

Construirea sistemului de principii menționat anterior provine din ideile didacticii postmoderne care susțin o pedagogie constructivistă. Aceste concepte promovează un model de instruire interpretativă, descriptivă și narativă care se bazează pe resurse de învățare autonome, autoorganizate și subiective. Acest model stimulează capacitatea subiecților de a înțelege și de a se adapta la noi situații prin autoorganizare, interpretare în raport cu sine și context [2, p.54].

În acest context, am selectat sistemul de principii care urmează:

- Principiul priorității construcției „cunoașterii”;
- Principiul autonomiei și al individualizării (personalizării);
- Principiul învățării contextuale;
- Principiul învățării prin colaborare;
- Principiul priorității evaluării formative [4, p.93].

Principiul priorității construcției mentale, subiecții se apropie de stilul cunoașterii științifice prin organizarea și realizarea experiențelor cognitive; activități de căutare și interiorizare a sensului; formularea de ipoteze, fie individual, fie în grup; procesarea informațiilor pentru a generaliza și conceptualiza; utilizarea diferitelor moduri de reprezentare a realității pentru a percepe o gamă largă de informații [1, p.108].

Principiul autonomiei și al individualizării (personalizării). Principiul dat presupune propus pregătirea subiecților pentru a învăța singuri. Pe de altă parte, este necesar ca fiecare

subiect să fie încurajat să-și extindă cunoștințele despre lumea reală prin utilizarea experienței lor anterioare și înțelegerea directă a noilor informații [1].

Principiul învățării contextuale, ce presupune plasarea subiectului în situația de a utiliza o varietate de informații, prezentate într-un mod cât mai diferit posibil, astfel încât să fie cât mai aproape de realitate posibil. Mediul constituie suportul de studiu individual. Aplicațiile practice, evaluarea și dezvoltarea învățării constructiviste în diferite contexte sunt tot mai problematizate atunci când vine vorba de îmbunătățirea învățării constructiviste.

Principiul învățării prin colaborare, presupune încurajarea interacțiunilor între subiecți pentru a colabora și coopera atunci când folosesc resursele, organizează activități, discută rezultatele învățării individuale și altele asemenea.

Principiul priorității evaluării formative, dinamice presupune, că evaluarea formativă ar trebui să se concentreze în primul rând pe modul în care se produce învățarea; construirea soluțiilor; înțelegerea și rezolvarea situațiilor reale; prelucrarea datelor și experiențelor; și utilizarea strategiilor. În acest fel, achiziția de cunoștințe și reproducerea cât mai precisă a acestora pot fi evidențiate, mai degrabă decât progresul făcut de subiect, evoluția sa cognitivă și dobândirea de competențe și abilități [1, p.109].

Ca model general, constructivismul subliniază „*rolul activ al celor care învață*”, atât în contexte formale, cât și nonformale, prin capacitatea lor de construcție, deconstrucție și reconstrucție a propriilor cunoștințe, care sunt valabile în orice situație și activitate.

În concepția constructivistă, *învățarea aparține subiectului*, subiectul caută și procesează informații singur, creează noi sensuri și concepte singur, colaborează pentru a verifica rezultatele, restructurează schemele, creează interpretări diferite etc.

Conform constructivismului, învățarea se bazează pe propriile structuri mentale și pe mediul de învățare care oferă instrumentele necesare învățării. Este un proces complex de cunoaștere, apreciere și acțiune proprie.

În contextul celor relatate, paradigma învățării centrate pe subiect este baza concepției constructiviste, așa cum am menționat anterior. Astfel, „cel ce învață” este cel care începe propriile experiențe de învățare, căutând în mod constant informații pentru rezolvarea problemelor și reconstruind în mod constant ceea ce știe deja.

BIBLIOGRAFIE

1. BOTNARI, V., LAȘCU, L. Teoria și metodologia formării competenței de self-management a activității de învățare la studenți. Chișinău: Pulsul Pieții, 2022. 178p. ISBN 978-9975-3568-1-7.
2. CRISTEA, S. Dicționar enciclopedic de pedagogie. București: Didactica publishing house 2015. 831p. ISBN: 978606683295
3. GUȚU, V. Pedagogie. Chișinău: CEP, USM, 2013, 508p.
4. JOIȚA, E. Profesorul și alternativă constructivistă a instruirii. 2007, 220p.
5. SĂLĂVĂSTRU, D. Psihologia învățării: teorii și aplicații educaționale. Iași: Polirom, 2009, 228p. ISBN 978-973-46-1525-4.